

ISSN 2524-0986

 iScience

**АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ
В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ**

СБОРНИК НАУЧНЫХ ТРУДОВ

Выпуск 2(22)
Часть 6

**Переяслав-Хмельницкий
2017**

АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

ВЫПУСК 2(22)

Часть 6

Февраль 2017 г.

СБОРНИК НАУЧНЫХ ТРУДОВ

Выходит –12 раз в год (ежемесячно)

Издается с июня 2015 года

Включен в наукометрические базы:

РИНЦ http://elibrary.ru/title_about.asp?id=58411

Google Scholar <https://scholar.google.com.ua/citations?user=JP57y1kAAAAJ&hl=uk>

Бібліометрика української науки http://nbuviap.gov.ua/bpnu/index.php?page_sites=journals

Index Copernicus

<http://journals.indexcopernicus.com/++++,p24785301,3.html>

Переяслав-Хмельницький

Шевчук Світлана Степанівна

Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, М. Біла Церква, Київська обл., Україна

МОНІТОРИНГ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ У ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ШКОЛИ

МОНІТОРИНГ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ У ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ШКОЛИ

Анотація. Розглядається структура системи оцінювання діяльності педагогів вищої школи з позиції компетентнісного підходу. Визначаються форми і методи організації та проведення формуючого та рейтингового видів оцінювання, само оцінювання кваліфікаційної атестації. Комплексний моніторинг оцінювання результативної діяльності педагогічних працівників є якісним інструментом процесу неперервного удосконалення педагогічної майстерності.

Ключові слова: професійна компетентність, моніторинг результативності, формуюче оцінювання, рейтингового оцінювання, самооцінювання.

MONITORING OF RESULTS IN THE ACTIVITIES OF PROFESSIONAL SCHOOL PEDAGOGES

(Post-Graduate Education, School of Oliinyk, No. 2, 2017)

Abstract. The structure of the system of evaluation of the activities of high school teachers from the standpoint of a competent approach is considered. The forms and methods of organizing and conducting the forming and rating types of evaluation, self-assessment of qualification attestation are determined. Comprehensive monitoring of the evaluation of the performance of teaching staff is a qualitative tool for the process of continuous improvement of pedagogical skills.

Key words: professional competence, monitoring of results, assessment formulation, rating assessment, self-evaluation.

Аннотация. Рассматривается структура системы оценивания деятельности педагогов высшей профессиональной школы с позиции компетентного подхода. Определяются формы и методы организации и проведения формирующего и рейтингового видов оценивания, самооценивания, квалификационной аттестации. Комплексный мониторинг оценивания

результативной деятельности педагогических работников является качественным инструментом процесса непрерывного усовершенствования педагогического мастерства.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, мониторинг результативности формирующее оценивание, рейтинговое оценивание, самооценивание.

Процес модернізації освіти, нові пріоритети в освітній політиці, зміна концептуальних орієнтирів зумовили перегляд основних напрямів формування та розвитку професійної компетентності педагогічних працівників у відповідності до стратегії модернізації системи безперервного підвищення кваліфікації в умовах випереджувального розвитку.

Вимоги до педагога професійної школи перебувають у постійному розвитку, що має своє відображення у розширенні його професійних функцій, засвоєнні нових видів діяльності, які пов'язані з вимогами ринку праці, необхідністю соціального партнерства у підготовці робітничих кадрів. Упровадження інноваційних освітніх технологій потребує сьогодні якісно нового педагога, який готовий до роботи у нових умовах, здатний адаптуватися до педагогічних інновацій і швидко реагувати на сучасні та перспективні процеси соціального і економічного розвитку суспільства.

Майстерність, зазвичай, розкривається в ефективній діяльності людини. Майстерність педагога можна розглядати як найвищий рівень педагогічної діяльності (якщо характеризується якістю результату), як вияв творчої активної особистості (якщо характеризується психологічний механізм успішної діяльності). *Педагогічна майстерність* – це комплекс властивостей особистості, що забезпечує педагогічну самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі. До таких властивостей належать гуманістична спрямованість діяльності педагога, його професійна компетентність, педагогічні здібності та педагогічна техніка.

Основною характеристикою педагога дослідники визначають його *професійну компетентність*, показники якої: доцільність діяльності (за спрямованістю), продуктивність (за результатами), діалогічність (характер

стосунків з учнями і колегами), оптимальність (у виборі засобів), творчість (за змістом діяльності).

Рівні професійної компетентності в залежності від результативності діяльності педагогічних працівників професійних навчальних закладів можуть бути визначені за наступною градацією: репродуктивний (низький), адаптивний (елементарний), локально-моделюючий (базовий), системно-моделюючий (досконалий), творчий.

Моніторинг результативності діяльності педагогічних працівників професійних навчальних закладів за своєю сутністю є оцінювання та визначення їхнього рівня компетентності за основними її показниками, а тому цей процес доцільно розглядати з позиції системного підходу.

Оцінювання – це процес системного і систематичного збирання та інтерпретації даних, що веде до з'ясування цінності одержаних результатів, а тому повинен здійснюватися за такими критеріями як: доцільність оцінювання, його якість, всебічність, достовірність, об'єктивність, прогностичність, ефективність.

Система оцінювання професійної діяльності педагога складається із оцінювання його навчальної, науково-методичної, організаційно-виховної діяльності, особистого педагогічного досвіду, роботи з підвищення кваліфікації і самоосвіти.

Як свідчить огляд літературних джерел та практичний досвід методичної діяльності професійних навчальних закладів процес оцінювання результативності педагогічної діяльності здійснюється за такими *формами*, як: формуюче оцінювання, рейтингове оцінювання, кваліфікаційна атестація, самооцінка педагога [1].

Формуюче оцінювання – це процес збору інформації про: рівень виконання педагогом своїх посадових обов'язків; ефективність навчально-методичних матеріалів і ресурсів, розроблених педагогом для результативного забезпечення навчально-виробничого і виховного процесів; методику проведення навчальних занять та організаційно-виховних заходів; систему

самонавчання. Ця форма оцінювання проводиться на *початковому етапі* професійної діяльності педагога і здійснюється педагогами-експертами, методичною службою та керівниками професійного навчального закладу.

Процес формуючого оцінювання може бути проведено наступними *методами*: вивчення та аналіз плануючої документації педагога; ознайомлення з навчально-методичним забезпеченням дисциплін, що викладаються; відвідування та аналіз занять; проведення контрольних та перевірочних робіт, їх оцінювання та аналіз підсумків; опитування учнів (студентів, слухачів) щодо якості проведення занять.

Однією із ефективних форм оцінювання, яка сприяє удосконаленню педагогічної майстерності, є **рейтингове оцінювання** діяльності педагогічних працівників, яке проводиться за бальною шкалою і має за мету виявлення рівня професійної компетентності педагогів навчального закладу на основі порівняння результатів їх діяльності.

- В процесі рейтингового оцінювання роботи педагога аналізу підлягають: результати навчальної діяльності на основі аналізу успішності навчальних груп; ефективність науково-методичної та організаційно-виховної видів роботи; наявність особистого педагогічного досвіду; ініціативність і творчий підхід до організації та здійснення професійної діяльності; робота з підвищення кваліфікації.

До *методів* рейтингового оцінювання слід віднести наступні:

- проведення «відкритих» занять, взаємовідвідування занять;
- проведення комплексної перевірки результативної діяльності педагогічних працівників навчального закладу;
- вивчення та оцінювання педагогічного досвіду з метою його узагальнення та реалізації;
- проведення бенефісів педагога, майстер-класів, які проводяться за окремим сценарієм як пропаганда передового педагогічного досвіду;
- захист авторських ідей, програм, розробок і проектів;
- проведення звітних оперативно-методичних і педагогічних нарад;

- проведення конкурсів «кращій за професією», Internet-конференцій тощо.

Одним із ефективних методів рейтингового оцінювання вважається *виявлення педагогічного досвіду* конкретного педагога.

Педагогічний досвід поділяється на рядовий і передовий. Передовий педагогічний досвід, своєю чергою, поділяється на *раціоналізаторський* і *новаторський*. Процес пошуку інновацій в освітянській галузі отримав назву «педагогічна інноватика» [2].

Виявлення передового педагогічного досвіду може мати цілеспрямований і випадковий характер. Цілеспрямоване виявлення здійснюється за наперед визначеним планом методичними службами навчального закладу; випадкове – пов'язане із спостереженням за роботою педагогів під час відвідування та аналізу навчальних занять, позаурочних заходів, вивчення комплексного методичного забезпечення предметів (професій), проведенням атестації педагогічних працівників.

Матеріалами педагогічного досвіду можуть бути [3] :

- авторський цикл занять педагога в межах однієї теми навчальної програми;
- методичні розробки педагога, матеріали його доповідей, публікацій, навчально-методичні комплекси в межах дисципліни, що викладається;
- прилади, моделі, макети, пристрої, стенди, виготовлені педагогом або учнями під його керівництвом;
- учнівські роботи (реферати, проекти, твори, індивідуальні творчі роботи тощо).

Після виявлення передового педагогічного досвіду проводиться об'єктивне його оцінювання з метою подальшого узагальнення та поширення (впровадження). Серед найпоширеніших можна назвати наступні *методи оцінювання*:

- *метод експертного оцінювання*, який полягає у широкому обговоренні і оцінюванні досвіду експертами із педагогів, методистів, психологів тощо;

- *метод експерименту*, який полягає у перевірці всього досвіду або його елементів у педагогічній практиці навчального закладу. Висновки про результативність виявленого досвіду та можливість його використання у масовій педагогічній практиці необхідно робити, порівнюючи успішність у навчальних групах, в яких проводився і не проводився експеримент.

В процесі підвищення професійної компетентності важливе місце займає *самооцінка професійної діяльності* педагогічними працівниками. Рівень навчально-виробничої та виховної роботи у професійному навчальному закладі значною мірою залежить від його соціального потенціалу, який можна визначити як результативність професійної діяльності педагогічного колективу, яка обумовлена його професійним досвідом, професійною та організаційною культурою, готовністю та спроможністю вирішувати важливі питання навчання та виховання, володіння інноваційними освітніми технологіями, постійне оновлення та поглиблення професійних знань з питань використання новітніх виробничих технологій за галузевою спрямованістю навчального закладу.

У діючій педагогічній практиці для проведення процесу самооцінювання найчастіше використовуються методи звітування та анкетування, причому анкетування може бути запропоноване як для педагога, так і для учнівської групи, з якою працює означений педагог. Ці методи слід розглядати як засіб коригування подальшої професійної діяльності як окремого педагога, так і колективу в цілому. Методами самооцінювання можуть бути творчі звіти та портфоліо педагогів.

Творчий звіт – це кваліфікаційне випробування, яке претендує на новизну та оригінальність форми чи результату, що дає змогу в комплексі оцінити систему діяльності педагога [4]. Творчий звіт може містити: виступ (тези виступу) педагога; методичну розробку (сценарій) «відкритого» уроку чи позаурочного навчального або виховного заходу (чи їх відеозапис); демонстрацію навчально-методичного комплексу (НМК), що наочно відображає систему його навчально-виховної роботи. *Критеріями оцінювання творчого звіту* є: обґрунтованість необхідності й актуальності змінених

методик освітньої програми, освітньої технології, які є у звіті; наявність обґрунтування результативності й адекватності зміни педагогічної діяльності; якість виступу.

Останнім часом *методика портфоліо* стає усе більш популярною формою науково-методичної діяльності педагога (педагогічного колективу), яка дає змогу перейти від адміністративної системи обліку результативності діяльності в системі оцінювання успішності педагога у навчально-виховній та науково-методичній роботі. До того ж, портфоліо – одна із аутентичних, тобто найбільш наближених до реального стану, форм оцінювання, яка орієнтована на процес самооцінювання.

Отже, *портфоліо* – це набір матеріалів, які представляють систему діяльності й досягнення педагога (колективу педагогів) у вирішенні актуальних завдань навчання, виховання і розвитку учнів [4].

Портфоліо – своєрідне «досьє досягнень», самопрезентація творчої особистості, *мета* якого – демонстрація професіонала на практиці.

Переваги (значимість) портфоліо:

- у роботі з портфоліо важливим є не тільки результат, але й процес створення свого стилю роботи;
- портфоліо дозволяє зберегти індивідуальність особистості педагога й учня (студента);
- створення назв файлів-документів і робота з ними – це творчий процес, зорієнтований на самостійність та індивідуальність вибору, уяви, відкриття, пошук;
- процес створення портфоліо, робота з ним, обмін досвідом дають авторам можливість оцінити творчу діяльність та удосконалити її.

Портфоліо педагога – це спосіб фіксування, накопичення матеріалів, що демонструють рівень професіоналізму педагога та вміння формулювати й розв'язувати завдання (проблеми) своєї професійної діяльності. Це альтернативна форма оцінювання рівня професійної компетентності під час

проведення експертної відповідності до кваліфікаційної категорії педагога.

Матеріали портфоліо документують *продукт* роботи педагога - *реальний практичний результат праці*. Його отримують у предметній формі чи у вигляді закінченої соціально значимої діяльності; він має бути доступним сприйняттю й оцінюванню, а також підтверджений документально.

Презентація портфоліо – форма атестаційного випробування, під час якого педагог, що атестується, представляє експертній групі свідоцтво свого професіоналізму й результатів педагогічної діяльності у формі структурованих портфоліо. Презентація може проходити у вигляді виставки навчально-методичних матеріалів, слайд-шоу, доповіді, яка супроводжується комп'ютерним показом. Головна мета презентації – стисло представити основні результати виконаної роботи за певний період.

Атестація як форма оцінювання результативної діяльності педагогічних працівників – це визначення їх відповідності зайнятій посаді, рівню кваліфікації, залежно від якого та стажу педагогічної роботи їм встановлюється кваліфікаційна категорія та відповідний посадовий оклад в межах схеми посадових окладів. Атестація проводиться з метою активізації їх творчої професійної діяльності, стимулювання безперервної фахової освіти, підвищення відповідальності за результати навчання і виховання, забезпечення соціального захисту компетентної педагогічної праці. Атестація базується на принципах демократизму, загальності, всебічності, систематичності, доступності та гласності, безперервної освіти і самовдосконалення, морального і матеріального заохочення. Атестація здійснюється на основі комплексної оцінки рівня кваліфікації педагогічної майстерності, результатів їхньої педагогічної діяльності шляхом проведення контрольних та перевірочних робіт, «зрізів знань учнів», тестування, відвідування занять та позаурочних заходів тощо. Рішення атестаційної комісії є підставою для скасування або призначення керівництвом навчального закладу відповідної кваліфікаційної категорії чи присвоєння (підтвердження, не підтвердження) педагогічного звання.

Отже, моніторинг результативної діяльності педагогічних працівників професійної школи є структурною складовою компетентнісного підходу до діяльності педагогів, зорієнтований на створення умов самореалізації педагога, свідомого вибору ним особистої стратегії професійної діяльності, можливості постійного підвищення рівня компетентності. Система оцінювання базується на принципах доцільності, всебічності, якості, достовірності, об'єктивності, прогностичності, ефективності; має визначені форми і методи організації та здійснення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Дауни М. Эффективный коучинг: Уроки коуча коучей /пер.с англ.- М.: Издательство «Добрая книга», 2008,- с.288.
2. Загорний М. Упровадження моделі системи обміну педагогічним досвідом у післядипломну освіту як вимога адаптивної школи //Імідж сучасного педагога.- №1(100), 2010,- с.27-29.
3. Шевчук С.С. Традиції та інновації у діяльності методичної служби професійної школи: методичний посібник /С.С.Шевчук.- Донецьк: ІПО ІПП УМО, 2011.- с. 12.
4. Шевчук С.С. Інноваційна діяльність педагога професійної школи: Навчально-методичний посібник. – Біла Церква: БІНПО, 2015.- с.153.